

FACTORII DE INTEGRALITATE A LECȚIEI DE EDUCAȚIE MUZICALĂ

THE INTEGRALITY FACTORS OF MUSIC EDUCATION LESSON

Marina CALIGA,

asistent universitar, doctorandă

Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Moldova

Abstract: *The study of Music Education in school is the same as other phenomena - linguistic, biological, physical, etc., from which we understand that music is an art and its knowledge differs from the knowledge of a science, even when it becomes the subject of a school lesson. Each decade has given innovative praxiological and methodological ideas in dealing with this problem. Relying on the experience of working with students and dealing with this issue in depth, we research the lesson of music education through the factors of integrality.*

Keywords: *music education, integrality, factors.*

Conceptul de *activitate* este tratat ca o formă de exprimare a individului integrat în tot ce îl înconjoară. În *filozofie*, conceptul de *activitate* determină specificul vieții oamenilor, al cărei conținut integrează activitatea socială cu cea din natură. În *psihologie*: „omul, ca ființă prin excelență activă și dinamică, inițiază, organizează, planifică, explorează, se implică, produce, realizează etc.” [5, p. 100]. În *științele pedagogice activitate, activități* - ansamblu de acte fizice, intelectuale și morale efectuate în scopul obținerii unui anumit rezultat; folosire sistematică a forțelor proprii într-un anumit domeniu. Savanții psihopedagogi cercetează fenomenul *activității* ca un proces activ, ca o sistemă de principii teoretice și metodologice în educație, punând accent pe corelația dintre *interior și exterior*, care contribuie la o formarea integră a personalității prin *activitate*.

A. Leontiev, arată că activitatea este un: „proces ce realizează o anumită relație a omului față de lume, aplică în practică activitatea interioară cu cea exterioară” [9, 1997]. S. Rubinștein, definea activitatea ca fiind: „interacțiunea subiectului cu lumea, în care se realizează o atitudine sau alta a omului față de tot ce îl înconjoară” [12, p. 14]. Din cele expuse observăm că, accentul cade permanent pe interacțiune, pe relația omului cu realitatea, a organismului cu mediu, etc. L. Vâgotsky, ramifică *ativitatea* după: *mișcări, operațiuni, acțiuni*, organizate ierarhic, a căror funcționalitate, structurare, integralitate, interpenetrare din exteriorul în interiorul va permite construirea procesului educațional [10, p. 159-169]. Din cele expuse înțelegem că, *activitatea* ca concept reprezintă sistemul ierarhic, cu o structură proprie, specifică, iară elementele *activității* nu sunt statice, ci dinpotrivă, au un caracter mobil, trecând dintr-un micro-element în altul. Înseamnă că, *activitatea* în procesul de învățământ, are loc în condițiile unei funcționări a mecanismelor precum și a achizițiilor realizate pe plan psihic.

Dar în ce mod se integrează conceptul de *activitate* în procesul educațional, devenind *activitate didactică*? Din perspectiva pedagogică savanții M. Ionescu și M. Bocoș *activitatea*

didactică o desfășoară în etape ca proces în secvențele articulate logic, care concură la atingerea anumitor obiective operaționale [4, p. 327]. În opinia A. Orlov *activitatea didactică* înseamnă: „personalitatea se integrează în activitate printr-un sistem de relații motivaționale” [11, p. 189]. În prelungirea acestor idei M. Ionescu și I. Radu consideră: „activitatea didactică - forma de organizare, care se referă la modul de lucru în care se realizează activitatea *binomului profesor-elev*” [3, p. 220]. Luând ca baza ideile savanților, *activitatea didactică* vom divide prin **funcțiile activității didactice**: *organizațională; transformatoare; proiectivă; orientativă; comunicativă*, etc.

Datorită funcțiilor scoatem în evidență câteva **direcții** pe care se bazează *activitatea didactică*: *integralitatea gnoseologică* devine un produs al percepției și se integrează activ în activitatea practică. În literatura de specialitate se cercetează următoarele aspecte ale integralității gnoseologice prin formarea viziunii integrale despre valorile existente: integralitatea simțului și a rațiunii în procesul activității de cunoaștere; integralitatea diferitelor metode de cunoaștere a activității didactice; sistematizarea cunoștințelor fundamentale etc.; *integralitatea axiologică* se manifestă prin formarea la elevi a atitudinii și valorilor vizavi de societate și față de sine însuși. Valorificarea atitudinii se apreciază după starea psihologică, iar sistemul valorilor reglementează comportamentul și activitatea personalității. Individul trebuie în permanență să se integreze în societate prin diferite activități, aducându-și aportul la formarea și dezvoltarea acesteia; *integralitatea pedagogică* - această abordare este exprimată prin activitatea omului care asimilează știința și cultura, își formează atitudinile față de societate și față de sine însuși. Accentul se pune pe *activități* cu caracter variat; profesorul este organizatorul procesului de instruire, și nu translator de cunoștințe; materialul educațional se utilizează ca mijloc, și nu ca scop.

Teoria și practica Educației muzicale are diferite viziuni în tratarea *activităților muzicale* la lecție. I. Gagim cercetează: „*Activitate muzical-didactică* – formă de educație/instruire muzicală în cadrul lecției, în scopul realizării obiectivelor didactice formulate în curriculumul disciplinar...” [1, p. 15]. Pornindu-se de la această idee, a apărut necesitatea cercetării și implementării în practică conceptul de *activitate muzical-didactică*, prin care elevul este direcționat să se realizeze, să-și integreze ideile proprii cu cele ale colegilor, să-și evalueze propria activitate, să emită ipoteze și concluzii, pe care să le susțină cu argumente și să le găsească aplicații, să cunoască legitățile muzicii, etc. Din punct de vedere practic I. Gagim cercetează AMD, dând valoarea fiecăreia din *activitate muzical-didactică*, argumentând statutul lor de „*activități de învățare*” numind principale activități muzicale: **creație, interpretare, audiere, analiză** [2, p.43]. Cercetând conceptul de *activitate muzical-didactică* observăm evoluția acestuia, și anume, trecând prin *Sistemul activităților muzical-didactice* [2, p. 42],

sprijinindu-se pe activitățile muzicale: *interpretare, audiție, creație, reflecție*, [6, p. 28]; ajungând la constituirea *domeniilor de educație artistică* în învățământul din R. Moldova [7, p. 31].

În prelungirea acestor teze M. Morari cercetează: „*inițierea muzicală* este o posibilitate de învățare artistică, care poate fi realizată la trei niveluri: *nivelul informațional; nivelul practic; nivelul înțelegerii*. A iniția pe cineva înseamnă a începe o activitate, a-l introduce într-un *domeniu* de activitate” [7, p. 84-85]. În această ordine de idei trebuie să ne clarificăm de ce *domenii*? M. Morari explică: „educație artistică, fiind un factor esențial al educației estetice, se realizează prin cunoașterea frumosului, prin mijlocele diferitelor arte, rezultă că **domeniile artelor s-au configurat în sistemul** de învățământ general” [7, p. 31], și tot aici: „a educa prin domeniile artelor înseamnă a facilita o experiență a valorilor care să fie progresiv integrate în personalitatea elevilor, constatată din următoarele perspective: artele ne deschid ceea ce se întâmplă în interiorul nostru și în lume; reorganizarea conținuturilor și a tehnologiilor curriculare; legătura artelor cu viața să condiționeze toate componentele curriculumului (principiile de organizare a educației artistice, competențele artistice, conținuturile și tehnologiile procesului educațional), etc.” [7, p. 37].

În urma cercetării lucrărilor fundamentate de I. Gagim, M. Morari și a altor nume notorii, înțelegem că, AMD la lecție se vor *aborda sistemic* în scopul atingerii conceptului de integralitate. După cum cunoaștem, lecția se împarte în câteva etape [6, p. 331-32]. Concepția dată lucrează precum pentru toată lecția, atât și pentru una sau alta din etapele abordate: *Evocarea/Realizarea sensului/Reflecția*. Foarte mult va depinde de factorii care organizează lecția: clasa, tema, conținuturile abordate, etc. De exemplu, la o etapă a lecției activitatea dominantă este audiția muzicii. Această activitate devine domeniu dominat, care la rândul său integrează conform (temei, conținuturilor, scopului, obiectivelor abordate, etc.), toate AMD. În acest sens, domeniul de audiție (sau alt domeniu) este cercetat ca activitate dominantă, iară celelalte activitățile muzical-didactice sunt tratate ca metode, fiecare urmărind obiectivul său. Înseamnă că, abordând domeniul de **audiție**, toate evenimentele vor bate în audiție, integrând prin diferite metode și obiective activități muzical didactice ca **interpretare, creație, reflecție**. AMD audiție la fel va fi prezentă în această schemă, dar se va trata ca metodă, ca mecanism de integralitate, care va integra toate AMD abordate. Schematic lucrul acesta se tratează în felul următor:

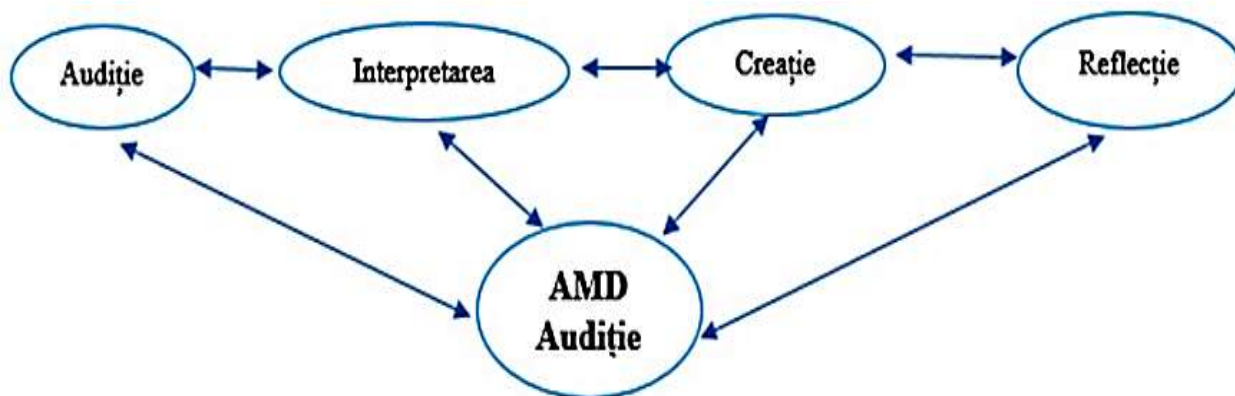

Figura 1. Integralitatea activităților muzical-didactice

Rezumând ideile, înțelegem că: „nu fiecare elev e capabil să demonstreze performanțe în toate activitățile propuse. Unii elevi se pot manifesta prin activitatea de cânt, alții – în cea de improvizație sau de audiere etc. Activitățile muzicale care se desfășoară la lecția de educație muzicală trebuie realizate conform rigorilor „tehnică” (a cânta după anumite reguli, a disciplina auzul în vederea unei audieri conștiente și riguroase), însă care nu poartă un scop în sine, ci vor deveni o cale vie de inițiere în tainele muzicii, o „poartă” de intrare în marea și edificătoarea arta a sunetelor” [8, p. 4-5].

Concluzie:

1. Vom organiza activitățile muzical-didactice la lecție în așa mod, ca lecția să obțină integralitate.
2. Ca să lucreze conceptul de integralitate a activităților muzical-didactice la lecție, una din activitățile planificate va fi dominantă (cu o structură bine stabilită a etapelor acestei activități), iară celelate activități muzical-didactice se vor trata ca metode.
3. Integralitatea lecției sub formă de interpătrundere este atunci, când fiecare activitate muzical-didactică poate fi tratată ca activitate și ca metodă.

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTEA, S., *Dicționar de pedagogie*, Ed. Litera, București, 2000.
2. CUCOȘ, C., *Educația estetică*, Ed. Polirom, Iași, 2014.
3. GAGIM, I., *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Ed. Timpul, Iași, 2003.
4. GUȚU, V., *Managementul schimbării în cadrul educațional*. Ed. ARC, Chișinău, 2005.
5. MORARI, M., *Educația muzicală. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru învățământul primar/gimnazial*. Ch.: Lyceum, 2011.
6. MORARI, M., GAGIM, I., *Educație muzicală: Clasa 1-a. Ghidul profesorului* / Marina Morari, Ion Gagim. Chișinău: I.E.P. Știința, 2014.
7. ЛЕОНТЬЕВ, А.Н. *Деятельность. Сознание. Личность*. Москва: Политиздат, 1997.
8. ОРЛОВ, А.Б. *Личность и сущность: внешнее и внутреннее я человека*. С. 189 // Психология личности: Сборник статей / Сост. Орлов. 2-е изд. «Вопросы психологии» 2003.